

Приложение 4 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Екатерина Неделчева Софрониева,

катедра „Предучилищна и медийна педагогика“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, СУ „Св. Кл. Охридски“

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по чужд език – предучилищна и начална училищна възраст)

на дисертационен труд

за придобиване на научната степен „доктор“

докторска програма „Методика на обучението по съвременни езици“

област на висшето образование 1. Педагогически науки

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

научна специалност „Методика на обучението по съвременни езици“

с кандидат Еда Цаули

Тема на дисертацията: **“Implementing a CLIL Approach to Teaching English for Special Purposes in Academic Contexts”**

(Внедряване на подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език при преподаване на английски език за специални цели в академичен контекст),

научен ръководител: доц. д-р Светлана Георгиева Димитрова-Гюзелева

Рецензията е написана според изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав, Правилника за неговото приложение и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Темата за подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език е безспорно значима в методиката на чуждоезиковото обучение. Прилагането на този подход при

преподаване на английски език за специални цели в академичен контекст е актуално както в научен, така и в научно-приложен план. В допълнение, както посочва авторът, това е подход, който все още предстои да бъде изпробван и приложен в по-голям мащаб в Албания. „Към днешна дата CLIL не е интегриран в албанските държавни училища, по-специално във висшето образование и английския език за специални цели¹” (с.5). Следователно, избраният изследователски проблем е свързан с прилагането на подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език в албанската система за висше образование. Предложеният теоретичен модел, който отговаря на нуждите на едно такова обучение, е апробиран сред студенти от факултета по икономика на университета в Тирана, изучаващи бизнес английски като част от обучението си.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията.

Целите и задачите на изследването са формулирани точно и конкретно. Те са посочени още в уводната част на дисертационния труд, заедно с основната теза и са развити логично и последователно в процеса на работата по дисертацията.

Основната цел на изследването е свързана с повишаване на комуникативната компетентност на студенти от университета в Тирана и подобряване на тяхното общуване на английски език за специални цели в академичен контекст. Във връзка с основната цел, докторантът предлага използването на подход за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език при преподаването на бизнес английски език.

Подцелите на изследването и изследователските задачи са групирани в две основни групи. Първата група задачи са свързани с постигането на обстоен и изчерпателен обзор на постиженията в научната литература, свързани с използването на съвременни подходи в обучението по английски език и ползите от въвеждането на CLIL в обучението по английски език за специални цели. Втората група от задачи са в теоретико-приложен план и са свързани с проведеното изследване.

В своето изследване авторът постига поставените цели и задачи и успешно защитава тезата си.

3. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

¹ Преводът на цитираното изречение е мой. – Б.а.

Дисертационният труд на тема „Внедряване на подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език при преподаване на английски език за специални цели в академичен контекст“ е с обем от 246 страници, които включват основен текст (196 страници) и 16 приложения (50 страници). В библиографията са посочени над 150 литературни източници, които представят както публикации на утвърдени автори в изследователската област, така и много съвременни изследвания и проучвания, проведени през последните 5-10 години.

От представения труд личи, че авторът е добре запознат със състоянието на изследвания проблем. Еда Цаули показва умения да използва и интерпретира наличните литературни източници в тази област за целите на настоящето изследване. Същевременно, тя съумява да представи убедително и своите научни търсения и виждания в дискусиите.

4. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

В дисертационния труд литературните източници са цитирани коректно. Броят на включените в библиографията източници е над 150. Те отговарят на съдържанието на изследователската област на дисертацията. Много от тях са съвременни проучвания, публикувани в последните години.

5. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването.

Теоретичният модел е създаден на базата на съществуващите техники и подходи в преподаването на английски език за специални цели и в частност, подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език. В него са отразени както достиженията в тази област в международен план (в страни като Канада, Австралия, Великобритания, Испания и Франция), така и специфичните характеристики на езиковото обучение в Албания и конкретните нужди на студентите, сред които е апробиран. Липсата на установена традиция и практика да се използва CLIL подход в езиковото обучение на студенти и ученици в Албания обуславя необходимостта от разработването на такъв модел от автора.

6. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Избраната методология съответства напълно на поставените изследователски цели и задачи. Докторантът умело съчетава количествени и качествени методи, доказали своята надеждност. Използваният дизайн включва експериментална и контролна група, в които са проведени пред-

и пост-тестове. В експерименталната група студенти е реализирано експериментално обучение. По време на същинския експеримент, авторът използва и наблюдението като изследователски метод, за отчитането на напредъка на учащите в усвояването на специфична професионална терминология и развиване на комуникативни умения.

За установяването на ефективността на подхода, са използвани батерия от въпросници, езикови тестове, оценъчни и самооценъчни материали. Част от тестовете са утвърдени международни формати като теста на Оксфорд за определяне на езиковото ниво (ОТЕ) и теста за самооценка на владеене на английски език (на ниво В1) от европейското езиково портфолио. Друга част са материали, селектирани и адаптирани за целите на изследването от автора. В допълнение са използвани и въпросници за проучване на нуждите както на студентите, така и на преподавателите. Всички материали са подробно описани и илюстрирани в приложенията.

За анализиране на събраните данни и сравнение на получените средни стойности в групите е използван статистическият метод дисперсионен анализ (АНОВА).

7. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Считам, че събирането и анализирането на емпиричните данни е направено от автора. Еда Цаули има дългогодишен професионален опит в обучението на студенти, който е залегнал в основата на реализирането на този изследователски проект и последващото представяне на данните. Резултатите са онагледени графично и таблично по достъпен и разбираем за читателя начин.

Описание на приносите:

1. Кратка характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Приемам основните приноси, изведени в дисертационния труд от автора. Поднесената информация, свързана с проведеното изследване, е богата и изчерпателна. Тя се основава на събраните и анализирани данни, което е извършено с необходимата прецизност, точност и достоверност. Част от резултатите са оповестени в някои от публикациите на докторанта.

Темата е актуална и проведеното изследване може да се приеме като принос към въвеждането на подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език в обучението на студенти от Албания.

2. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им.

Дисертационният труд показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания в областта на методиката на обучението по съвременни езици. Акцентът е поставен върху преподаването на английски език за специални цели и подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език.

Като основен принос докторантът посочва създаването и въвеждането на модел за езиково обучение на университетски студенти, който се базира върху CLIL подхода. Това е иновативна практика в контекста на висшето образование в Албания. Други приноси на дисертационния труд могат да се търсят в теоретико-приложен план по отношение на:

- направения литературен обзор на приложението и ефективността на преподаването на английски език за специални цели и в частност, подхода за интегрирано изучаване на предметното съдържание и чуждия език;
- аргументирането и апробирането на експериментален модел за обучение по английски език;
- очертаването на педагогическата приложимост на CLIL подхода в контекста на висшето образование в Албания;
- апробирането на инструментариум за проследяване на постиженията при обучението по английски език за специални цели в академичен контекст, който обхваща индивидуалната и групова динамика;
- използването на инструментариум за идентифициране на нуждите не само на студентите, но и на техните преподаватели.

Докторантът притежава нужните способности за провеждането на самостоятелни научни изследвания.

3. Оценка на степента на лично участие на дисертанта в приносите.

Както беше споменато по-горе, считам че професионалният опит на Еда Цаули като университетски преподавател обуславя нейният интерес към изследователската тема, нейната висока мотивация и умения за самостоятелно провеждане на експериментално обучение и анализиране на резултатите от него. За да реализира цялостно изследването си, тя стъпва на вече утвърдени теории и практики в чуждоезиковото обучение като умело интегрира подходящи CLIL техники в експерименталния модел, който апробира сред студентите. Това е

иновативна стъпка в обучение на студентите в Албания, като апробирането и верифицирането на модела е безспорен принос на авторката.

4. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът съответства на дисертацията и представя в обобщен план нейните постижения. Той е достатъчно подробен и отразява коректно в обем от 43 страници основните положения и приноси на дисертационния труд.

Въздействия на дисертационния труд върху външната среда.

1. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Публикациите на докторанта по дисертацията, посочени в автореферата, са пет на брой. Една от тях е публикувана в Албания, а останалите в международни издания на Румъния, Гърция и Австрия.

Отделно са изброени единадесет научни доклада, два от които са представени на научни форуми в Албания, а останалите на международни научни форуми, проведени в Гърция, България, Великобритания и Полша. Всички публикации са на английски език и имат научна и научно-приложна стойност.

2. Използване и цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Докторантът не е посочил цитирания от други автори.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава).

Не познавам лично докторант Еда Цаули. Мнението ми се основава върху представените документи и дисертационния труд.

Мнения, препоръки и бележки.

Считам, че дисертационният труд отговаря на всички изисквания. Надявам се докторант Еда Цаули да продължи работата си в тази област със същия ентузиазъм и убеденост в ефективността на CLL подхода в чуждоезиковото обучение, каквито показва в дисертацията си.

Заклучение.

В заключение, дисертационният труд представя едно самостоятелно, актуално и значимо научно изследване. Той отговаря напълно на изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ. Въз основа на посочените достойнства и научни приноси, давам своята положителна оценка на дисертационния труд и убедено предлагам на уважаемото научно жури да гласува **положително** за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование *1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...*, научна специалност *„Методика на обучението по съвременни езици“*, на **Еда Цаули**.

Дата: 23.02.2023 г.

Подпис: .....